

УДК 338.48-52:339.13.021

ФІТНЕС-ТУРИ ЯК НОВИЙ СЕГМЕНТ РИНКУ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИХ ПОСЛУГ**Остап'юк Н.І., к.е.н.***Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника*

У статті досліджуються фітнес-подорожі, як новий перспективний сегмент ринку спортивно-оздоровчих послуг, що приходить на зміну «туристичному фаст-фуду». Здійснений його аналіз та виявлені основні тенденції розвитку. Ідентифіковано профіль цільового споживача ринку та виокремлені основні напрямки реалізації турпродукту, зокрема основними споживачами чи покупцями таких турів є здебільшого жінки, що прагнуть відпочити, вдосконалити своє тіло, налагодити режим харчування, перезапустити свою емоційну сферу, а тому і їздять на 5, 7, 10, 14 днів у різні мальовничі куточки світу та України, а також діти чи батьки обирають насичену спортивно-оздоровчу програму для їх, як правило, літнього відпочинку. Доведено, що динаміка розвитку ринку спортивно-оздоровчих послуг України в порівнянні зі світовою хоч і є сповільненою проте позитивною. Запропоновано заходи задля інтенсифікації комерційних зусиль інфраструктурних одиниць ринку та диверсифікації їх діяльності.

Ключові слова: спортивний туризм, фітнес-туризм, ринок спортивно-оздоровчих послуг, інфраструктурні одиниці фітнес індустрії

UDC 338.48-52:339.13.021

FITNESS TOURS AS A NEW SEGMENT OF SPORTS-RECREATIONAL SERVICES MARKET**Ostapyuk N.I., PhD in Economics***Prekarpathian national university named after Vasyl Stefanyk*

The article explores fitness traveling as a new promising segment of the sports and health services market, replacing «tourist fast food». Its analysis was carried out and the main trends of development were revealed. The profile of the target consumer of the market has been identified and the main directions of sales of tourist products have been outlined. It has been found out that the main consumers or buyers of such tours are mainly women who want to have a rest, to improve their body, to establish a diet, to restart their emotional sphere, and therefore they go on vacation in 5, 7, 10, 14 days to various picturesque corners of the world and Ukraine, as well as the children whose parents choose a rich sports and recreation program for them, usually on summer. It has been proved that the dynamics of the development of the market of sports and health services in Ukraine is slow in comparison with the world but rather positive. The measures of intensifying the commercial efforts of infrastructure market units and diversifying their activities have been proposed.

© Остап'юк Н.І., к.е.н., 2017

Keywords: sports tourism, fitness tourism, market of sports-health services, infrastructure units of the fitness industry

Актуальність проблеми. Сучасний туризм являє собою унікальне соціально-економічне явище світового масштабу з різноманітністю форм та видів, а саме: МІСЕ-туризм (корпоративний або бізнес-туризм); навчальний (освітній) туризм; духовно-паломницький, медичний туризм, подієвий туризм; екотуризм; геотуризм, агротуризм; археологічний туризм, джайлоо-туризм, промисловий туризм, активний і екстремальний туризм; туризм для людей з обмеженими можливостями, екзотичний або пригодницький туризм; полярний (арктичний і антарктичний) туризм, хобі-туризм, шопінг-туризм; кулінарний чи гастрономічний, космічний, таймшер та інші. Однією із таких його варіацій чи основних найбільш ефективних напрямків розвитку світового туристичного ринку, власне, і є спортивний туризм – всеосяжна форма оздоровчого, пізнавального туризму і подорожей, наслідок та причина таких суспільних тенденцій як здоровий спосіб життя та мода. Однак в час динамічних змін і він набуває нового значення та змісту. Так, поряд із традиційним чи уже класичним його набором (походами в гори, веломандрівками, маунтінбайкінгом, трекінгом чи бекпекером, джипінгом, рафтингом, каякінгом, дайвінгом, снорклінгом, серфінгом, віндсерфінгом, вейкбордингом, альпінізмом, і т.д.) з кожним роком все більшої ваги та популярності набирає такий його напрямок чи субвид як фітнес-туризм чи фітнес-подорожі. Для України, на разі, це новий модний тренд, що знаходить своє місце на ринку спортивно-оздоровчих послуг. З огляду на це особливо актуальним вбачається дослідження його організації, форм подачі та просування. Тому об'єктом нашого наукового дослідження стає фітнес-туризм, як нова специфічна форма спортивного-туризму, а предметом – основні тенденції та перспективи його розвитку.

Аналіз досліджень та публікацій. Теоретико-методологічні аспекти спортивно-оздоровчого туризму, історію його розвитку як в Україні, так і за кордоном, окремі питання управління галуззю вивчали відомі вітчизняні вчені: Федорченко В.К., Цибух В.І., Матвієнко А.Т., Крачило М.П., Попович С.І., Науменко Г.П., Хлоп'як С.В., Школа І.М. та інші. Питанням менеджменту і маркетингу спортивно-оздоровчого туризму присвячені роботи російських науковців: Квартального В.А., Кабушкіна М.І, Гуляєва В.Г., Шаповала Г.Ф. Вітчизняні дослідники Євдокименко В.К.,

Мацола В.І., Онисько М.Б., Савченко О.М. особливого значення надавали регіональним аспектам розвитку туристської галузі. Однак навіть за умов наявності значних напрацювань фітнес-подорожі на разі залишаються поза фокусом наукових досліджень. Тому в даній статті намагатимемось підняти проблеми розвитку, організації та просування даного субвиду туризму на ринку турпослуг.

Мета роботи – здійснити аналіз і дати оцінку основним тенденціям розвитку фітнес-туризму як нового перспективного сегменту ринку спортивно- оздоровчих послуг.

Викладення основних результатів дослідження. Здоровий спосіб життя вже не просто модний тренд, це усвідомлена концепція life-style, що додає впевненості у власних силах. Тому на зміну «туристичному фаст-фуду» сьогодні все частіше приходять нові форми туризму, однією із яких є фітнес-тури чи фітнес подорожі. Такі тури – це свого роду спорт і відпочинок в одному флаконі. Їх основна мета не тільки задовольнити вашу потребу у відпочинку, а й максимально подбати про ваше здоров'я, скорегувати деякі нюанси не тільки ваги, але і звичок, навчити чогось нового, що прийде на зміну старим звичкам і стане частиною повсякденного життя. Тому такі подорожі – це свого роду «висока кухня» відпочинку.

Загалом фітнес-тури поділяються на: вузькоспеціалізовані та комбіновані. Різниця тільки в тому, що перші вирішують одну, максимум дві задачі тоді як комбіновані фітнес-тури передбачають більш насичену програму, а також більш широкий спектр пропонованих заходів. Проводяться вони цілий рік і покликані вирішувати такі завдання як: оздоровлення організму; корекція ваги; корекція харчової поведінки; вироблення правильних харчових звичок; поліпшення обмінних процесів і підняття імунітету; позбавлення від целюліту, покращення стану шкіри, і т. ін. Також окрім стандартного набору фізичних вправ та навантажень, які є в спортзалах фітнес-тури включають ще й цілу серію психологічних вправ та тренінгів, майстер-класи, семінари, практикуми, SPA-процедури, а також насичені екскурсійні та анімаційні програми. Доволі часто в програмі фітнес-турів є й танцювальні напрямки. Так обираючи для своєї фітнес-подорожі Єгипет, Туреччину чи Туніс, слід розуміти, що на заняттях інтенсивніше працюватимуть стегна, живіт, грудна клітка, в Індії – ноги і руки, підключається і міміка обличчя, що, до речі, теж

корисно – підвищує тонус лицьових м'язів. У Південно-Східній Азії плавні рухи нагадують східні бойові мистецтва в уповільненому темпі. Це допомагає відчутти кожен м'яз свого тіла і налаштувати вестибулярний апарат. В Іспанії пропонують елементи фламенко, чітке вистукування ритмів ногами, різкі повороти голови, корпусу і витончену роботу рук. На Африканському континенті велике значення приділяють руху стегнами. Напівзігнуті ноги і запаморочливі потрясуваня сідницями заворожують, особливо чоловіків. Якщо ваш гаманець дозволяє відправитися на Кубу або в латиноамериканські країни, ваше тіло навчатиме ходити ходуном в буквальному сенсі цього слова [2, 5, 11].

Також трендом останніх років є йога-тури чи йога-фести. Такі поїздки ідеально підійдуть тим хто прагне спокою та релаксу або тим хто бажає «підзарядити свої батарейки», чи просто бажає глибше вивчити улюблений напрямок. Вони можуть стати хорошим стартом для спортивного сезону, адже коли відчуваєш тонус в кожному м'язі, хочеться все більше руху! Тому по приїзду до дому, учасники таких турів, як правило продовжують заняття в спортклубах свого міста. В свою чергу, останні, тобто спортклуби диверсифікують свою діяльність вводячи такі послуги, як організація здорового й активного дозвілля. Так наприклад, мережа спортивних клубів «Альянс» (Івано-Франківськ) [6] для споживачів своїх послуг і не тільки пропонує низку спортивно-розважальних заходів та фітнес-турів, зокрема: ранкові «Зарядки ІФ», фітнес вечірки від спортивного клубу «Альянс» в нічних клубах «Pasage Gartenberg», «Black&White», функціональне тренування (Crossfit, Bootcamp і Метаболічний ефект) під відкритим небом, кольоровий забіг «Sint Color Run», майстер клас ZUMBA fitness в Івано-Франківську, Фітнес з «Альянс» та «Reebok», «Сплав по Дністру», «Фітнес вікенд в Карпатах у відпочинковому комплексі «Вільні вітри», «Вікенд зі спортивним клубом «Альянс». Також працюють вони й під замовлення, тобто організують подібні тури і для компаній, наприклад «Фітнес сплав для компанії «Філіп Морріс Україна», «Корпоративний фітнес-тур для компанії ROSTEX (м.Київ)» [6,7]. З огляду на це, для суб'єктів туристичного ринку та інфраструктурних одиниць фітнес індустрії, особливо актуальною вбачається застосування стратегій диверсифікації, зокрема горизонтальної. В такому форматі на вітчизняному туристичному ринку уже працюють той самий спортивний клуб «Альянс»

та ТК «Буковель», спільними продуктами яких є «Фітнес-вікенд у Буковелі», «Гонка нації 2017» та «Zumba вікенд у Карпатах» [6], «Yoga IF School», «Yogamarket» та Еко-курорт Ізки (Закарпатська область) з їхнім спільним проектом «Carpathian Yoga Fest 2017» [14], Karpaty Travel та клуб Ківі Фітнес – з проектом «Фітнес-вікенд у Карпатах» [7], готельно-оздоровчий комплекс «Сонячний Прованс» та їхній марафон схуднення «Мінус 2 розміра» [9].

Варто зазначити, що в даному сегменті ринку спортивно-оздоровчих послуг також є й спеціальні пропозиції безпосередньо від самих фітнес-тренерів, та лікарів-дієтологів. Так під гаслом «Бути стрункою – значить бути здоровою! Бути здоровою – значить відчувати себе молодою! Будьте стрункими і активними – це завжди в моді!» на вітчизняному ринку третій рік поспіль реалізовується проект «Стрункі та молоді» [10], що для своїх клієнтів пропонують наступні програми (таблиця 1).

Таблиця 1 – Пропозиція від фітнес-тренерів проекту «Стрункі та молоді»

Країна	К-ть днів	Проживання	Програма	Вартість
Туреччина	7	Grand Yazici Club Turban 5*, Мармаріс	тренування на свіжому повітрі; триразове дієтичне харчування; плавання в басейні і в морі; 3 тренування в день (5 видів); дихальні вправи; психологічні тренінги; майстер клас по психологічному настрою на схуднення; можливість побачити визначні пам'ятки Туреччини. У цьому турі ви дізнаєтеся багато нової інформації, а також навчитеся її грамотно застосовувати на практиці. Додому ви повернетеся красивою, щасливою, оновленою, людиною, яку вже точно буде складно впізнати	620 *екскурсії за додаткову плату
Єгипет	7	Готель Sultan Gardens 5*, Шарм ель Шейх	тренування на свіжому повітрі; плавання в необмеженій кількості; три тренування в день (5 видів); дихальні вправи; психологічні тренінги майстер клас по психологічному настрою на схуднення; можливість побачити визначні пам'ятки Єгипту (екскурсії за додаткову плату). Тут у вас буде щохвилинна підтримка з боку кваліфікованих фахівців, які будуть вести вас до перемоги.	625 \$ *екскурсії за додаткову плату

Продовження таблиці 1

Країна	К-ть днів	Проживання	Програма	Вартість
			вас чекають цікаві тренінги по правильному і позитивному мисленню, можливість навчитися правильно складати свій раціон і комплекс фізичних навантажень, а також всі необхідні знання в цій галузі.	
Таїланд	13	готель The Emerald Cove Koh Chang Hotel 5*, о. Ко Чанг	У райській обстановці ви зможете знайти внутрішню гармонію, воз'єднатися з природою, і, насолоджуючись пейзажами з картинок і сторінок журналів оновити свої тіло і душу. Під прекрасним Таїландським небом ви зможете забути про всі свої проблеми і негаразди і почати змінювати життя на краще. У цьому турі вас чекає маса приємностей, починаючи від фітнес-тренувань, які приведуть ваше тіло в форму і закінчуючи спілкуванням з однодумцями, які допоможуть вам підтримкою.	1750\$
Шрі-Ланка	13		На березі Індійського океану в комфортному готелі острова Цейлон ви в повній мірі оціните свій внутрішній світ і удосконалите свою зовнішню оболонку. Наш тренер і психолог допоможуть зробити Вам величезний крок на зустріч до досконалості. В даному турі буде надаватися трьох разове харчування. Також вас чекає тренінг з позитивного мислення і настрою до життя. Ви отримаєте унікальну можливість навчитися правильно складати свій раціон харчування і ознайомитися з тим, як правильно застосовувати фізичні навантаження для швидкої втрати ваги. В комплексі вас чекають чарівні диво-процедури, які допомагають зробити лімфодренаж всього тіла і проблемних його частин. Після такого казкового і прекрасного туру ви точно отримаєте кардинальні зміни, що будуть помітні одразу!	1500\$

Продовження таблиці 1

Країна	К-ть днів	Проживання	Програма	Вартість
Україна/ Карпати	11/14/21	Готель Reikartz Карпати, Жденієво Закарпатська обл	чотирьох разове дієтичне харчування; тренування на свіжому повітрі; аквааеробіка і плавання в критому басейні з морською водою; три тренування в день (5 видів); відвідування сауни; дихальні вправи; психологічні тренінги; сеанс по догляду за обличчям у косметолога; сеанс масажу для схуднення / релаксації (за доп. плату); майстер клас по психологічному настрою на схуднення; можливість піднятися на гору Пікуй, висота 1407 м на рівнем моря; професійна фотосесія перед Гала вечерею	20730/231 40/30610 грн.

Джерело: розроблено автором на основі [10]

Цікавою та диверсифікованою є пропозиція від фітнес-тренера, засновниці й керівника мережі танцювальних студій Bueno Dance & Fitness Studio Ксю Буено (Bueno fitness tours) (Таблиця 2) [11] .

Треба відмітити, що вартість таких турів вища відсотків так на 30-50, а то й на всі 80, бо оплачувати доводиться не тільки квиток, візу, проживання та харчування, але ще і 3-4 щоденних фітнес-заняття, роботу і проїзд інструкторів та інші супутні витрати. Однак в силу своєї насиченості та цікавості вони користуються попитом. Споживачами таких турів здебільшого є успішні жінки, які стежать за своїм зовнішнім виглядом, за своїм тілом і здоров'ям.

Таблиця 2 – Пропозиція від фітнес-тренера Ксю Буено

Країна	К-ть днів	Проживання	Програма фітнес-подорожі	Вартість
Домінікана	10 ночей + 2 дня переліт	вілла класу Люкс на півострові Самана	заміри та індивідуальна консультація кожного учасника з тренером; ранкові пробіжки, Functional Training, Stretching, CrossFit, Twerk + засипаємо під звуки домініканської дикої природи, вивчаємо красу найкрасивіших пляжів планети, спостерігаємо за іграми горбатих китів, робимо казкові фото на пальмах, як в рекламі Vaundy, худнемо і вчимося любити спорт, п'ємо кокоси і Пінаколаду, купаємося в «водоспаді мільйонерів» вечереємо лобстерами!	від 1299 до 1799\$ *без авіа- перельоту

Продовження таблиці 2

Країна	К-ть днів	Проживання	Програма фітнес-подорожі	Вартість
Таїланд+ Сінгапур	13 ночей	Marina Bay Sands 5*(2 ночі), готель на о.Боракай «812 Angol Boracay» (7 ночей); готель Cosmopolitan hotel 4*(2 ночі) Гонконг	Спорт-експедиція «Сінгапур- Філіппіни-Гонконг»: ранкові пробіжки пляжем; функціональний тренінг; Beach Workout і Стретчинг, booty workout + abs а також найцікавіші пам'ятки Сінгапуру, шоу фонтанів на набережній Marina Bay, екскурсії в Сінгапурській зоопарк, океанаріум, купання в ідеально-смарагдовій воді, снорклінг, дайвінг і подорожі на човнах навколо острова Боракай (кращого острова світу за версією американського журналу «Conde Nast Traveler» 2016), купання з китовими акулами, екстремальні пригоди на водоспадах, купання з черепахами.	1499-1599€ + 900 авіапереліт +віза+страхо вка
Карпати	5/7/10	Комплекс «Лаванда Country Club» с.Татарів, (категорія Стандарт, двомісне розміщення)	складання індивідуальної програми тренувань у фітнес-центрі; ранкові пробіжки + functional training відпочинок на території комплексу, купання в басейні, прогулянки на велосипедах по місцевих околицях, екскурсії, релакс в спа-салоні, масажі, світські бесіди за келихом червоного вина, відпочинок в лаунж-зоні, перегляд фільмів, здоровий і солодкий сон	239/299/ 369\$ *без проїзду

Джерело: розроблено автором на основі [11]

Разом з тим можна виділити і «дитячу» цільову аудиторію такого виду відпочинку. Здебільшого це спеціалізовані табори, які пропонують дуже насичені програму. Так в літньому сезоні 2016 з такою «спеціалізацією» на вітчизняному ринку в західному регіоні, а саме в Івано-Франківській області працювали дитячі табори Артек Буковель «Озерний» та «Лісовий», туристично-оздоровчий комплекс «Едельвейс», «Шульц-Карпати», табір «Карпатський передзвін», дитячий табір «Фристайл», «Воуар camp» (Teen), «Deluxe – дитяча Республіка» (програми «Драйв» та «Спортлайф»).

Основними напрямками цього відпочинку є Таїланд, Болгарія, Єгипет, Туреччина, Іспанія, менше Україна (Закарпатська, Івано-Франківська та Львівська області).

Загалом, даючи оцінку основним тенденціям розвитку даного сегменту ринку спортивно-оздоровчих послуг можна зробити наступні висновки:

Фітнес – це не просто сфера діяльності або бізнесу, це – спосіб життя. Тому його інтеграція з усіма можливими аспектами людської життєдіяльності відбувається досить легко, саме так і з'явився фітнес-туризм – відпочинок зі схудненням, симбіоз правильного харчування, регулярних тренувань, пляжного і екскурсійного відпочинку закордоном чи вдома.

Фітнес-тур – це загальне поняття. Насправді під цією назвою ховається безліч його різновидів. Заняття також як і в звичайному залі, діляться на напрямки: танцювальні, релакс, силові, тіх і так далі, а весь цей мікс, власне, і дає змогу отримати максимум від подорожі. Тому це не просто одна із інноваційних програм дозвілля, це такий собі новий формат відпочинку, що несе в собі цілу філософію – гармонійну взаємодія фізичного тіла, розуму й енергії та активного драйвового відпочинку. Це свого роду новий, модний тренд чи своєрідний формат відпочинку успішних, самодостатніх, самореалізованих, тих хто прагне оптимальної якості життя, яке включає соціальний, психічний, духовний і фізичний компоненти.

Якщо змалювати портрет туриста, то основними споживачами таких турів є здебільшого жінки. Вони прагнуть відпочити, вдосконалити своє тіло, налагодити режим харчування, перезапустити свою емоційну сферу, а тому і їздять на 5, 7, 10, 14 днів у різні мальовничі куточки світу та України. Разом з тим можна виділити і «дитячу» нішу чи цільову аудиторію.

Що ж до спортивної програми, то на учасників такого туру чекає гімнастика, пробіжки, різного роду спортивні ігри, танці, фітнес-тренування, лекції з правильного харчування, йога, розтяжки, розслабляючі заняття на свіжому повітрі, катання на велосипеді, екскурсії та насичена анімаційна програма.

Наразі фітнес-тури здебільшого пропонують самі тренери або фітнес-клуби, набагато рідше їх можна знайти в туроператора чи у туристичному агентстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Берн Джилліан. Фітнес для менеджерів [Текст]: кишеньковий довідник: Пер. з англ. / Д. Берн. – М. : НІРРО, 2005. – 109 с.

2. Іваночко В. В. Фітнес як засіб оздоровлення [Текст] : метод. матеріали / уклад. В. В. Іваночко ; Укоопспілка, Львівська комерційна академія. – Л. : Видавництво Львівської комерційної академії, 2004. – 20 с.
3. Ковешніков В. С. Інноваційні види туризму В. С. Ковешніков, О. С. Ліфіренко, Н. М. Стукальська // Економічна наука. – 2016. – Вип.4. – С. 38 44 Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2016/10.pdf.
4. Лисенко Ю.Г Ефективне управління фітнес-бізнесом / Ю.Г Лисенко, Д.М. Жерліцин, А.А. Іващенко і ін.; Донець. нац. ун-т. Каф. екон. кібернетики. – Д.: Юго-Восток, 2004. – 206 с.
5. Новинка туристичної індустрії – фітнес-тури [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://fitnes-tury.collegefitness.kiev.ua/novinka-fitness-tury_
6. Спортклуб «Альянс» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://alliance.if.ua/>
7. Фітнес вікенд [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.karpaty.travel/ua/tours/sport/fitness-weekend/>
8. Фітнес сплав для компанії «Філіп Морріс Україна» [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://alliance.if.ua/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/%D1%4%D1%96%D1%82%D0%BD%D0%B5%D1%81-%D1%81%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B2-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%97-%D1%84%D1%96%D0%BB%D1%96%D0%BF-%D0%BC%D0%BE%D1%80%D1%80%D1%96%D1%81-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0_
9. Фітнес-тур «Марафон схуднення «Мінус 2 Розміра» [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://dorogovkaz.com/otel_s_olnechnyj_provans_fitnes-tur.php.
10. Фітнес тури для схуднення в різні країни з проектом «Стрункі та молоді» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://slimtour.com.ua/our-program.html>.
11. Фітнес-тури з KsyBueno [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://fitness-tour.net/?gclid=CMjv-IzS0dMCFRtnGQodQuAGlg_
12. Шіпіліна І.О. Фітнес-спорт: [Учеб. для студентів образоват. установ середовищ. проф. освіти] / І.А.Шіпіліна, І.В.Самохін. – Ростов н / Д: Фенікс, 2004. – 214 с.
13. Щур Ю. В. Спортивно-оздоровчий туризм : Навч. посіб. / Ю.В.Щур, О.Ю. Дмитрук ; [Відп. ред. Лещенко Л.Ю.] ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – К.: Альтерпрес, 2003. – 230 с.
14. Carpathian Yoga Fest 2017 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://yogafest.com.ua/ru/dom/>.